

ID-DIRETTORAT GĦAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
 Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u l-eLearning
 It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv
L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2013

Rotta 1

IT-TIELET SENA

IL-MALTI

IL-HIN: Saghtejn

L-Isem : _____

Il-Klassi : _____

L-ISTRUZZJONIJIET LILL-ISTUDENTI:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteggjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

GĦALL-UŻU TAL-GĦALLIEMA:

L-ISKEMA TAL-MARKI

Il-Mistoqsija	A	B	C	D	E	TOTAL
Il-Marki	12	28	6	24	30	100
Il-Marki tal-istudent/a						

KUMMENTI

A. Silta għall-qari

(12-il marka)

Il-Ġebbla tal-Ġeneral

F'Għawdex jinstabu diversi postijiet ta' importanza naturali, mimlija b'numru ta' speċi ta' flora u fauna, li flimkien mal-ambjent tagħhom, joħolqu biodiversità interessanti. Fost dawn insibu l-Ġebbla tal-Ġeneral, jew kif inhi wkoll magħrufa, Haġret il-Ġeneral. (par. 1)

Il-Ġebbla tal-Ġeneral x'aktarx li giet iffurmata bħala gżira meta waqgħet parti kbira tal-art. Matul żminijiet twal, l-ilma kien ifforma għar kbir ċirkolari taħt l-art. Wara bosta snin is-saqaf tagħha ċeda. (par. 2)

Fuq din il-gżira jinstab l-Għerq Sinjur. Dan jinstab ukoll fl-irdumijiet ta' Had-Dingli u fis-sisien faċcata tal-Ġebbla tal-Ġeneral. Din il-pjanta hija parassitali għaliex tghix fuq l-għeruq ta' arbuxelli mlaħħmin li jikbru qrib il-baħar, bħalma jikber il-budebbus fuq l-għeruq tal-ful fir-raba'. (par. 3)

Minhabba l-ghamla stramba tagħha, għall-bidu kienu jaħsbuha xi fungu. Għalhekk bl-Ingliz l-iskoll jissejjaħ *Fungus Rock*. Izda fil-fatt din hija pjanta li twarrad. (par. 4)

(addattament minn kitba ta' Joe Sultana li dehret f'*Il-Hajja f'Għawdex* ta' Novembru 2011)

1. Aghzel it-twegiba t-tajba billi tagħmel sing taħtha: (3)

- i. F'din is-silta naqraw li f'Għawdex wiehed isib postijiet ta' importanza (storika, turistika, naturali).
- ii. Il-Ġebbla tal-Ġeneral tinstab (Malta, Kemmuna, Għawdex).
- iii. Il-Ġebbla tal-Ġeneral hi (gżira, għar, bajja).

2. Mis-silta sib u iktib il-kelma li jonqos: (3)

- i. Il-Ġebbla tal-Ġeneral saret g_____ meta waqgħet parti kbira tal-art.
- ii. Matul iż-żminijiet, l-ilma fforma għar kbir ċ_____ taħt l-art.
- iii. L-Għerq Sinjur jinstab ukoll fl-i_____ ta' Had-Dingli.

3. Wieġeb il-mistoqsijiet:

(6)

- i. Għaliex l-Għerq Sinjur hu parassitali?

- ii. Għaliex din il-pjanta kienu jaħsbuha xi fungu?

- iii. Minbarra l-Ġebbla tal-Ġeneral, din il-gżira għandha żewġ ismijiet ohra. Liema huma?

B. Lingwa

(28 marka)

1. Qabbel Kolonna A ma' Kolonna B bħal fl-eżempju:

(6)

Kolonna A		Kolonna B	
1	Ix-xemx		wegfin għalxejn.
2	Ġej bit-tiela' u n-		wiegaf u dritt.
3	Mario u Stephania	1	nieżla bil-mod.
4	Il-Ġgantija fiha bosta ġebel		reqdin fl-art.
5	Anna thobb iżzomm lilha nnifisha		nieżel dalghodu.
6	L-istudenti poġġew bilqieghda u ma baqghux		neżlin Għawdex.
7	Tant xebgħu jsimghu li spiċċaw		wiegfa u pulita.

2. Komplli dawn is-sentenzi billi tagħmel sing taħt il-kelma t-tajba, bħal fl-eżempju:
- Meta l-flixxun ikun (miksur, miksura, miksuri) l-ilma jintilef.
 - Kaxxa (magħluq, magħluqa, magħluqin) meta tinfetaħ tkun taf x'fiha.
 - Fir-raħal ġiet (imwaqqaf, imwaqqfa, imwaqqfin) banda ġdida.
 - L-Għawdxin huma (magħruf, magħrufa, magħrufin) għall-għaqal.
 - Lil Mandy ma jahmilha hadd għax (miġġieled, miġġielda, miġġildin) ma' kulhadd.
 - Joseph il-kontra, hu (maħbub, maħbuba, maħbubin) minn kulhadd.
 - Iż-żiemel Brady hu l-(favorit, favorita, favoriti) tal-Marsa.
 - Is-sentenzi jiġu (deċiż, deċiża, deċiżi) l-Qorti.
 - Il-manuskritti ta' De Soldanis kienu (esebit, esebita, esebiti) fis-sala tal-Ministeru għal Għawdex.

3. Biddel in-numri fi kliem mill-kaxxa, bħal fl-eżempju. (6)

- Malta għandha medja ta' (8) tmien sigħat xemx kuljum.
- Lawrence ġie r-(4) _____ wiehed.
- Paola għandha (4) _____ itfal.
- Anna xtrat (4) _____ pari żraben.
- Mark sellef (3) _____ ewro lill-habib tiegħu.
- Il-film se jibda fit-(3.00) _____ ta' waranofsinhar.
- Mario jrabbi tant għasafar, fosthom (3) _____ ivrieden.

erba', **tmien**, tlett, erbat, tlieta, raba', tliet

4. Imla l-vojt ta' din l-istorja bil-kliem mill-kaxxa, bħal fl-eżempju.

Kien hemm daqsxejn **ta'** ġurdien li ħareġ jagħmel passiġġata _____ nofsinhar. _____ triq iltaqa' _____ serduq li, kif rah daqshekk imlewwen u _____ munqar, ħarab jigr minnu. _____ siegħa u l-hin iltaqa' ma' qattus. Xi ġmiel ta' kowt kellu! _____ wasal id-dar qal _____ ommu b'dak _____ ra.

bil-, **ta'**, lil, wara, ma', li, Fit-, Fis-, Kif

Ċ. Malti Prattiku

(6 marki)

Imla l-vojt bil-kelma t-tajba mill-kaxxa t'isfel halli tkompli dan ir-reklam li deher f'gazzetta lokali:

GHALL-BEJGH

_____ fi kwalunkwe _____, bħal gradenzi, gwardarobbi, sufani, _____, siġġijiet, linef, armi, arloggi, vażuni, kotba, muniti, ġugarelli u kull xorta ta' _____ oħra. Il-_____ huma eċċellenti. Min huwa interessat għandu jċempel 23456788 wara l-5 ta' filgħaxija u jistaqsi għal Marco Borg jew _____ 598, Triq il-Ġebel Wieqaf, Mosta.

pultruni, Antikità, jirrikorri, affarijiet, prezzijiet, kundizzjoni

1. Poeżija : *Nadriet 3*

(12-il marka)

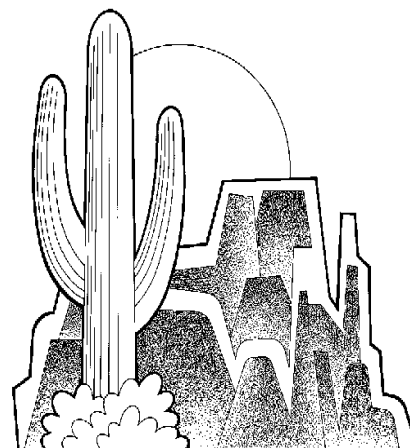
Silta minn **Arizona**, ta' Achille Mizzi

Jiena d-deżert ghatxan tal-Arizona.

Binhar huġġieġa ta' nirien imdendla
Fuq baħħ etern.
Ramel mikwi jinkalja
Igerref u jingiref.

.....

Billejl holma ta' serħ u poeżija.
Il-ward tal-kaktus jitla' f'ghaxwa ħamra.
Iz-zkuk bajdana
B'dirġajhom imberrhin jinbidlu f'arpi
Tal-fewġa helwa.

Aghżel it-tweġiba t-tajba billi tagħmel sing taħtha:

- i. Il-poeta qiegħed jgħid li hu (baħar, deżert, muntanja).
- ii. Il-huġġieġa ta' nirien ta' binhar hi x-(xita, xampanja, xemx).
- iii. Ir-ramel qiegħed (jinkalja, jitfarfar, jitfarrak).
- iv. Billejl l-atmosfera tad-deżert (tibqa' l-istess, tinbidel, ma tinbidilx).
- v. Minbarra x-xewk, il-kaktus ikollu wkoll (il-frott, il-weraq, il-ward).
- vi. Il-fewġa helwa tfisser (żiffa friska, maltempata, riefnu).

2. Proża : *Stejjer taċ-Ċarrut*

(6 mark)

Imla l-vojt bil-kliem mill-kaxxa t'isfel halli tkompli l-istorja dwar Luca.

Illum għeluq _____ Luca. Bhal-lum sena, Alla jaħfirlu, kien magħna. Konna hadnielu ktieb fuq l-_____, iżda kulma seta' jagħmel kien li jhoss il-_____ bejn idejh. Mill-bqija xejn. L-istampi kienu hemm għalxejn.

.....

Luca għex aktar minn sena. Kellu *brain-damage*. Anke qabel l-_____ kien iħobb joqghod jara u jhoss l-affarijiet kif inhuma. Dejjem kien jigri wara d- _____ tiegħu. Hawnhekk kien l-hena tiegħu għax id-dawl tal-_____ jinsab 'il bogħod.

elettriku, inċident, dellijiet,
għasafar, snin, paġni

3. Proża : *Jinqabad bid-Drogi*

(6 marki)

Agħmel sing taht it-twegiba t-tajba:

- i. Ċinzja lanqas kien għad kellha (15-il, 16-il, 17-il) sena meta kienet digà telqet mid-dar.
- ii. Helen hi mara li (siefret, sofriet, gawdiet) hafna.
- iii. Simon ir-Raggae u Martin huma żewġ aħwa li mietu (bid-droga, b'inċident tat-traffiku, bil-maltemp li ħakem il-gzejjer).

E. Kitba ta' sentenzi / paragrafi (30 marks)

1. Qiegħed in-numri minn 2 sa 6 hdejn il-paragrafi halli tkompli l-artiklu li deher f'rivista lokali. (10)

Imma ohrajn, irraq, ikunu mexjin ferħanin tnejn tnejn, jitkellmu, jidhku u jiddiskutu.	
Meta jaqbez nofs Mejju u tinzerta għaddej minn Ta' Qali tara purċissjonijiet ta' nies għaddejjin jippassiġġaw b'pass mgħaġġel.	1
Xi whud ikunu għajjenin. Lil dawn tarahom għarqanin xraba, xofftejhom t'isfel imdendla bil-ghejja.	
Dawk li jkollhom piż żejjed kif ukoll dawk li jkunu irraq wisq ikollhom f'moħħhom li jfittxu jaslu f'darhom halli jixorbu xi xarba friska u jistrieħu. Dak eżerċizzju!	
L-aktar għajjenin ikunu dawk li jkollhom piż żejjed.	
Lil dawn in-nies tarahom min sejjer lil hemm, min ġej lil hawn.	

U

2. Ikteb madwar **150** kelma dwar **wieħed** minn dawn fuq karta separata. Il-kliem fil-parentesi jista' jgħinek: (20)

- a) **Il-ġurnata tas-Sibt.** (inqum tard; nagħmel il-*homework*; ngħin lil ommi/missieri; nara t-televisin; nilgħab bil-*playstation*; immur nimxi; immur għand in-nanniet; norqod tard)

Jew

- b) **Għaliex inhobb is-sajf.** (ikolli l-vaganzi, nistrieħ, niddeverti ma' hbiebi, immur il-baħar, immur xi passiġġata, indum ma norqod, insiefer)